

Bruxelles, 22. srpnja 2022.
(OR. en)

11517/22

**Međuinstitucijski predmet:
2022/0225(NLE)**

**ENER 375
ENV 764
CLIMA 376
IND 298
RECH 451
COMPET 618
ECOFIN 750**

PRIJEDLOG

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	21. srpnja 2022.
Za:	Glavno tajništvo Vijeća
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 361 final
Predmet:	Prijedlog UREDBE VIJEĆA o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 361 final.

Priloženo: COM(2022) 361 final

Bruxelles, 20.7.2022.
COM(2022) 361 final

2022/0225 (NLE)

Prijedlog

UREDBE VIJEĆA

o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Tijekom protekle godine došlo je do više poremećaja u opskrbi plinom iz Rusije, što se može objasniti samo namjernim pokušajem upotrebe energije kao političkog oružja. Rusija je već dugi niz godina glavni EU-ov dobavljač plina. Više od 40 % EU-ove opskrbe plinom prošle je godine osigurala Rusija. Opskrba plinom od početka se rata stalno smanjuje. Protok plina iz Rusije manji je od 30 % prosjeka prethodnih godina. Dvanaest država članica aktiviralo je prvu ili drugu kriznu razinu u skladu sa zajedničkom klasifikacijom EU-a. Poteškoće povezane s opskrbom već znatno utječu na cijenu plina, cijenu električne energije, inflaciju, ukupnu financijsku i makroekonomsku stabilnost EU-a te na sve građane.

Nema razloga vjerovati da će se to pogoršanje opskrbe plinom zaustaviti. EU se danas suočava s realnom mogućnošću potpunog i dugotrajnog prekida u opskrbi plinom iz Rusije u bilo kojem trenutku. Mora biti spreman na njega i poduzeti preventivne mjere za ublažavanje učinaka mogućih velikih poremećaja u opskrbi.

EU je u proteklom desetljeću kontinuirano radio na poboljšanju opće sigurnosti opskrbe u Uniji, s posebnim naglaskom na diversifikaciji razvojem infrastrukture, kao i na jačanju okvira za sigurnost opskrbe plinom. Iako je postojeći okvir osmišljen i uspješan u rješavanju kratkoročnih poremećaja i ekstremnih vremenskih uvjeta, i dalje je neprikladan za rješavanje vrlo neizvjesnih izgleda za opskrbu i znatnih trajnih prekida opskrbe.

Kao odgovor na povećani rizik za nadolazeću zimu EU je u posljednjih nekoliko mjeseci znatno pojačao svoju neposrednu pripravnost za tako velike poremećaje u opskrbi: u potpunosti je iskoristio mogućnosti koje pruža postojeći pravni okvir, uveo je mjere za poticanje ponovnog punjenja skladišta, uspostavio Platformu EU-a za energiju za potporu diversifikaciji opskrbe plinom i u okviru plana REPowerEU od 18. svibnja 2022. najavio cilj okončanja ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima što je prije moguće. U Rezoluciji od 7. travnja 2022. Europski parlament pozvao je na predstavljanje plana za nastavak kratkoročnog jamčenja sigurnosti opskrbe energijom u Uniji. Čelnici i čelnice EU-a potom su na sastancima Europskog vijeća održanima 31. svibnja i 23. lipnja 2022. zatražili da se hitno poboljša pripravnost za moguće velike poremećaje u opskrbi kako bi se osigurala opskrba energijom po pristupačnim cijenama.

S obzirom na moguće daljnje prekide u opskrbi ruskim plinom i na temelju potrebe da se EU zajednički suoči s tim novim izazovima, daljnja smanjenja potražnje za plinom ključna su kako bi se izbjegle dalekosežne negativne posljedice za građane i gospodarstvo EU-a. Predloženom uredbom stvara se poboljšani koordinacijski okvir za nacionalne mjere za smanjenje potražnje za plinom. Njome se uvodi i mogućnost da Komisija proglasi novu kriznu razinu Unije, odnosno „uzbunu na razini Unije”, čime se aktivira obveza smanjenja potražnje na razini Unije i nastoji zaštititi sigurnost opskrbe plinom. Predanost svih država članica smanjenju potražnje za plinom mjerama po vlastitom izboru u slučaju daljnjeg pogoršanja stanja opskrbe koje dovodi do uzbune na razini Unije ključna je za sprečavanje znatne gospodarske štete koja proizlazi iz daljnjih poremećaja u opskrbi. Zajedničkim i dobro koordiniranim smanjenjem potražnje može se znatno smanjiti rizik od ograničavanja industrija koje su ključne za opskrbne lance EU-a i konkurentnost EU-a u slučaju velikih poremećaja u opskrbi. Kako je navedeno u Komunikaciji „Štednja plina za sigurnu zimu” od

20. srpnja 2022., za građane i industriju mnogo je jeftinije djelovati sada kako bi se smanjila potražnja nego se kasnije suočavati s nekoordiniranim ograničavanjima.

Količina potrebnog smanjenja obujma potražnje kojim će se smanjiti učinak poremećaja u opskrbi, ali ne i svi negativni učinci, trebala bi uzeti u obzir obujam potražnje za plinom koji bi mogao biti ugrožen u slučaju potpunog prekida opskrbe ruskim plinom. Te se količine mogu raspodijeliti među svim državama članicama na temelju usporedbe s njihovom prosječnom potrošnjom tijekom posljednjih pet godina.

Kako bi se izbjegli znatni poremećaji na unutarnjem tržištu koji bi mogli nastati budu li države članice neusklađeno reagirale na mogući daljnji poremećaj u opskrbi ruskim plinom, ključno je da sve države članice djeluju zajednički i u duhu solidarnosti, što je prije moguće. Iako bi neke države članice mogle biti izložnije učincima poremećaja u opskrbi ruskim plinom, sve će države članice biti negativno pogođene i mogu pridonijeti ograničavanju gospodarske štete takvog poremećaja. Ovaj prijedlog stoga odražava načelo energetske solidarnosti, koje je Sud nedavno potvrdio kao temeljno načelo prava EU-a¹. Države članice koje čine sve kako bi se suočile s nestašicom plina na svojem državnom području trebale bi imati pravo u potpunosti iskoristiti energetska solidarnost svojih susjeda.

Međutim, s obzirom na to da određene države članice ne mogu osloboditi znatne količine plina iz plinovoda u korist Unije zbog svoje specifične zemljopisne ili fizičke situacije, kao što je slaba ili nepostojeća povezanost s plinovodima drugih država članica, prijedlog uključuje mogućnost da te države članice zatraže ograničenje svoje obveze smanjenja potražnje.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Predloženim instrumentom utvrđuju se privremene, proporcionalne i izvanredne mjere. Njime se dopunjuju postojeće relevantne inicijative i zakonodavstvo EU-a kojima se osigurava da građani mogu imati koristi od sigurne opskrbe plinom i da su kupci zaštićeni od velikih poremećaja u opskrbi.

Predloženi instrument logično proizlazi iz postojećih inicijativa, kao što su „REPowerEU”, prijedlog paketa za dekarbonizaciju tržišta vodika i plina² i inicijativa „Štednja plina za sigurnu zimu”. Predložena je inicijativa u potpunosti komplementarna sa zakonodavstvom EU-a o sigurnosti opskrbe plinom, kojim je već uspostavljen sveobuhvatan skup pravila za bolju zaštitu građana i poduzeća od prekida u opskrbi. Uredbom (EU) 2017/1938 uvedeni su, među ostalim, interventni planovi kojima se od država članica zahtijeva da se pripreme za različite krizne razine i planiraju mjere koje se mogu poduzeti u slučaju uzbune na razini države. Uspostavljeni su i mehanizmi solidarnosti kojima se osigurava prekogranična suradnja država članica kako bi se zajamčilo da se energija pruža onim kupcima u regiji kojima je najpotrebnija u slučaju poremećaja u opskrbi. Komisijin prijedlog paketa za dekarbonizaciju tržišta vodika i plina uključuje dodatne mjere za poboljšanje pripravnosti na poremećaje u opskrbi.

¹ Presuda u predmetu C-848/19 P (Njemačka protiv Poljske).

² Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova i vodika, COM(2021) 803 final; Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka), COM(2021) 804 final.

Nakon ruske invazije na Ukrajinu EU je predstavio plan REPowerEU s ciljem okončanja ovisnosti EU-a o ruskim fosilnim gorivima što je prije moguće, a najkasnije do 2027. Kako bi se to postiglo, u planu REPowerEU utvrđuju se mjere povezane s uštedama energije i energetsom učinkovitošću te se predlaže ubrzano uvođenje čiste energije koja bi zamijenila fosilna goriva u kućanstvima, industriji i proizvodnji električne energije. U tom kontekstu predložena inicijativa temelji se na alatima koje EU već ima na raspolaganju i u potpunosti je u skladu s ciljevima utvrđenima u programu REPowerEU.

Komisijin prijedlog paketa za dekarbonizaciju tržišta vodika i plina³ uključuje dodatne mjere za povećanje pripravnosti na poremećaje u opskrbi, posebno revizijom Uredbe (EU) 2017/1938. Osim toga, nedavno donesenom Uredbom (EU) 2022/1032 o skladištenju⁴ uvedene su obveze skladištenja kao odgovor na rusku invaziju na Ukrajinu, pri čemu nedostatna opskrba i visoke cijene mogu biti posljedica ne samo problema povezanih s infrastrukturom ili ekstremnih vremenskih uvjeta, nego i geopolitičkih promjena koje dovode do dugotrajnijih ili iznenadnih poremećaja u opskrbi. Obvezama punjenja skladišta iz Uredbe (EU) 2022/1032 pridonosi se zaštiti sigurnosti opskrbe plinom za zimu 2022.–2023.

Međutim, postojeća pravila o sigurnosti opskrbe plinom nisu u potpunosti prilagođena izazovima u pogledu sigurnosti opskrbe ovog tipa i opsega s kojima se trenutačno suočavamo, a za koje hitna pripravnost postaje ključna kako bi se izbjegle ozbiljne gospodarske i socijalne posljedice velikih poremećaja u opskrbi. Europsko vijeće stoga je u zaključcima sa sastanaka 31. svibnja i 23. lipnja 2022. zatražilo da se pripreme za daljnje poremećaje u opskrbi plinom hitno provedu, a posebno da se omogući bolja koordinacija s državama članicama i među njima.

U Komunikaciji „Štednja plina za sigurnu zimu”, donesenoj 20. srpnja 2022., utvrđuju se alati kojima Europa već raspolaže za koordinirano smanjenje potražnje i daljnji koraci koje treba poduzeti kako bi bila spremna za potpune ili djelomične prekide u opskrbi. Predložena inicijativa odgovor je na povećane rizike koji proizlaze iz ruskog rata protiv Ukrajine te je u potpunosti komplementarna postojećim pravilima o sigurnosti opskrbe. Njome se utvrđuju nova pravila za koordinirano smanjenje potražnje i uvodi novi pojam uzbune na razini Unije. Naime, iako već postoji mogućnost da Komisija proglasi izvanredno stanje na razini Unije, trenutačno u okviru postojećeg zakonodavstva ne postoji mogućnost da se proglasi uzbuna na razini Unije. Međutim, trenutačna situacija pokazuje da bi takvo uzbunjivanje moglo biti korisno kako bi se osiguralo da sve države članice poduzmu potrebne preventivne mjere da se izbjegne izvanredno stanje u opskrbi energijom.

Ovaj prijedlog instrumenta koji omogućuje koordiniranu pripremu za krizne situacije uvođenjem boljih pravila za koordinaciju smanjenja potražnje i stvaranjem mogućnosti uvođenja obveznog smanjenja potražnje za plinom na razini Unije stoga nadopunjuje postojeće instrumente, štiti sigurnost opskrbe plinom i jamči koordinaciju mjera za smanjenje potražnje u cijelom EU-u.

³ Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova i vodika, COM(2021) 803 final; Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjim tržištima plinova iz obnovljivih izvora i prirodnih plinova te vodika (preinaka), COM(2021) 804 final.

⁴ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina, SL L 173/17 od 30. lipnja 2022.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Prijedlog je izvanredna mjera koja se primjenjuje na ograničeno vrijeme i koja je u skladu sa širim skupom inicijativa za jačanje energetske otpornosti Unije i pripremu za moguće izvanredne situacije. Prijedlog je ujedno potpuno u skladu s pravilima tržišnog natjecanja i tržišta jer je dobro funkcioniranje prekograničnih energetskih tržišta ključno za sigurnost opskrbe u slučaju nestašice. Odgovarajućim pravilima iz prijedloga osigurava se da nacionalne mjere ne ometaju tržišno natjecanje niti ugrožavaju integritet unutarnjeg tržišta. Osiguravanje koordiniranijeg smanjenja potražnje također je u skladu s ciljevima zelenog plana Komisije.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna je osnova ovog instrumenta članak 122. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Trenutačna nestašica plina predstavlja ozbiljnu poteškoću u opskrbi energentom u skladu s člankom 122. Čelnici EU-a i Komisija utvrdili su hitnu potrebu za dodatnim mjerama za koordiniranije djelovanje već tijekom ljeta kako bi se bolje pripremili za moguće daljnje poremećaje u opskrbi plinom u nadolazećoj zimi. Mjere u okviru instrumenta omogućuju svim državama članicama da se na koordiniran način pripreme za moguće daljnje nestašice plina. Stoga je opravdano da se predloženi instrument temelji na članku 122. stavku 1. UFEU-a.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Mjere planirane u okviru ove inicijative u potpunosti su u skladu s načelom supsidijarnosti. Zbog razmjera i znatnog učinka daljnjih prekida u opskrbi plinom iz Rusije postoji potreba za djelovanjem na razini EU-a. Koordinirani pristup u obliku smanjenja potražnje na razini Unije, u duhu solidarnosti, potreban je kako bi se rizik od mogućih velikih poremećaja tijekom zimskih mjeseci, kad će potrošnja plina biti veća i kad će se države članice djelomično morati oslanjati na plin skladišten tijekom sezone ubrizgavanja, sveo na najmanju moguću mjeru.

S obzirom na krizu u opskrbi plinom bez presedana i njezine prekogranične učinke te stupanj integracije unutarnjeg energetskog tržišta EU-a, opravdano je djelovanje na razini Unije jer države članice same ne mogu dovoljno učinkovito i koordinirano smanjiti rizik od velikih gospodarskih poteškoća koje proizlaze iz povećanja cijena ili velikih poremećaja u opskrbi. Samo se djelovanjem EU-a u duhu solidarnosti među državama članicama može osigurati da poremećaji u opskrbi ne uzrokuju trajnu štetu građanima i gospodarstvu.

Ova se mjera zbog svojeg opsega ili učinaka na bolji način može ostvariti na razini Unije te stoga Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji.

- **Proporcionalnost**

Inicijativa je u skladu s načelom proporcionalnosti. Obuhvaćena je područjem primjene članka 122. stavka 1. UFEU-a. Intervencija politike proporcionalna je dimenziji i prirodi utvrđenih problema te postizanju postavljenih ciljeva.

S obzirom na geopolitičku situaciju bez presedana i znatnu prijetnju građanima i gospodarstvu EU-a, postoji jasna potreba za koordiniranim djelovanjem. Stoga ovaj prijedlog ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje ciljeva koji su već utvrđeni postojećim instrumentom. Predložene mjere smatraju se proporcionalnima i u mjeri u kojoj je to moguće temelje se na postojećim pristupima, kao što su postojeće krizne razine i interventni planovi uspostavljeni u skladu s Uredbom (EU) 2017/1938.

Ovim se prijedlogom utvrđuje konačni rezultat koji treba postići u obliku postupka za utvrđivanje pravno obvezujuće obveze smanjenja energije za države članice, a istodobno se državama članicama daje potpuna autonomija u odabiru najučinkovitijih sredstava za ispunjavanje te obveze u skladu s nacionalnim posebnostima i mjerama koje su već predviđene u nacionalnim interventnim planovima.

- **Odabir instrumenta**

Uzimajući u obzir dimenziju energetske krize i razmjer njezina društvenog, gospodarskog i financijskog učinka, Komisija smatra da je prikladno djelovati uredbom općeg područja primjene koja se izravno i odmah primjenjuje. Tako bi se uspostavio brz i ujednačen mehanizam za suradnju na razini Unije.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Savjetovanja s dionicima**

Zbog politički osjetljive prirode prijedloga i hitnosti njegove pripreme kako bi ga Vijeće moglo na vrijeme donijeti nije bilo moguće provesti savjetovanje s dionicima.

- **Temeljna prava**

Nije utvrđen nikakav negativan utjecaj na temeljna prava. Mjere u okviru ovog instrumenta neće utjecati na prava kupaca koji su kategorizirani kao zaštićeni na temelju Uredbe (EU) 2017/1938, uključujući sve kupce iz kategorije kućanstvo. Instrumentom će se omogućiti smanjenje rizika povezanih s nestašicom plina koja bi inače imala velike posljedice za gospodarstvo i društvo.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Za ovaj prijedlog nisu potrebna dodatna sredstva iz proračuna EU-a.

5. DRUGI ELEMENTI

Nije relevantno.

Prijedlog

UREDBE VIJEĆA

o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Ruska Federacija, glavni vanjski dobavljač plina Unije, započela je vojnu agresiju na Ukrajinu, ugovornu stranku Energetske zajednice. Eskalacija ruske vojne agresije na Ukrajinu od veljače 2022. dovela je do znatnog pada opskrbe plinom u namjernom pokušaju upotrebe plina kao političkog oružja. Zaustavio se dotok plina iz Rusije kroz Bjelarus, a opskrba preko Ukrajine stalno se smanjuje. Ukupni protok plina iz Rusije manji je od 30 % prosjeka za razdoblje 2016. – 2021. To smanjenje opskrbe dovelo je do povijesno visokih i nestabilnih cijena energije, što je pridonijelo inflaciji i stvorilo rizik od daljnjeg gospodarskog pada u Europi.
- (2) U tom kontekstu Unija je 18. svibnja 2022. izradila plan REPowerEU⁵ s ciljem okončanja ovisnosti Unije o ruskim fosilnim gorivima što je prije moguće, a najkasnije do 2027. Kako bi se to postiglo, u planu REPowerEU utvrđuju se mjere povezane s uštedama energije i energetsom učinkovitošću te se predlaže ubrzano uvođenje čiste energije koja bi zamijenila fosilna goriva u kućanstvima, industriji i proizvodnji električne energije.
- (3) Unija je poduzela daljnje mjere kako bi povećala svoju pripravnost na poremećaje u opskrbi plinom. Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća⁶ donesena je kako bi se osiguralo popunjavanje podzemnih skladišta za nadolazeću zimu.
- (4) Nadalje, Komisija je u veljači i svibnju 2022. provela detaljna preispitivanja svih nacionalnih interventnih planova, a u međuvremenu i detaljno praćenje stanja sigurnosti opskrbe. Mjere poduzete od veljače 2022. osmišljene su kako bi se do 2027. postupno ukinula upotreba ruskog plina i smanjili rizici koji proizlaze iz daljnjih velikih poremećaja u opskrbi.
- (5) Međutim, sve češći poremećaji u opskrbi plinom iz Rusije upućuju na znatan rizik od naglog i jednostranog potpunog prekida opskrbe ruskim plinom u bliskoj budućnosti. Unija bi stoga trebala predvidjeti takav rizik i u duhu solidarnosti pripremiti se za mogućnost potpunog prekida opskrbe plinom iz Rusije u bilo kojem trenutku.

⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija – Plan REPowerEU (COM(2022) 230 final).

⁶ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina (SL L 173, 30.6.2022., str. 17.).

Potrebno je hitno proaktivno djelovanje kako bi se predvidjele daljnje disruptivne mjere i ojačala otpornost EU-a na buduće šokove. Koordiniranim djelovanjem na razini Unije može se izbjeći ozbiljna šteta za gospodarstvo i građane zbog mogućeg prekida u opskrbi plinom.

- (6) Postojećim pravnim okvirom za sigurnost opskrbe plinom utvrđenim Uredbom (EU) 2017/1938⁷ ne rješavaju se na odgovarajući način poremećaji u opskrbi od glavnog dobavljača plina dulji od 30 dana. Nepostojanje pravnog okvira za takve poremećaje dovodi do rizika od neusklađenog djelovanja država članica, što bi moglo ugroziti sigurnost opskrbe u susjednim državama članicama i dodatno opteretiti industriju i potrošače Unije.
- (7) U Rezoluciji od 7. travnja 2022. o zaključcima sa sastanka Europskog vijeća od 24. i 25. ožujka 2022. Europski parlament pozvao je na predstavljanje plana za nastavak kratkoročnog jamčenja sigurnosti opskrbe energijom u Uniji. Na sastancima održanima 31. svibnja i 23. lipnja 2022. Europsko vijeće zatražilo je od Komisije da hitno iznese prijedloge za poboljšanje pripravnosti za moguće velike poremećaje u opskrbi kako bi se osigurala opskrba energijom po pristupačnim cijenama.
- (8) Člankom 122. stavkom 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije omogućuje se Vijeću da, na prijedlog Komisije i u duhu solidarnosti među državama članicama, odluči o mjerama primjerenima gospodarskim prilikama, posebno ako se pojave ozbiljne poteškoće u opskrbi određenim proizvodima, poglavito u području energetike. Rizik od potpunog prekida opskrbe ruskim plinom do kraja ove godine, kako je prethodno opisano, primjer je toga.
- (9) S obzirom na neposrednu opasnost od poremećaja u opskrbi Unije plinom, države članice trebale bi sada poduzeti mjere za smanjenje svoje potražnje prije zimske sezone. Takvim dobrovoljnim smanjenjem potražnje posebno bi se pridonijelo popunjavanju skladišnih kapaciteta, koji se ne bi iscrpili na kraju zime, čime bi se omogućilo suočavanje s mogućim valovima hladnoće u veljači i ožujku 2023. te olakšalo punjenje skladišta kako bi se osigurala odgovarajuće razine sigurnosti opskrbe za zimu 2023.–2024. Smanjenjem potražnje za plinom pridonijet će se i osiguravanju odgovarajuće opskrbe i smanjenju cijena u korist potrošača u EU-u. Stoga će sve države članice imati koristi od mjera poduzetih na razini Unije za smanjenje potražnje jer će se smanjiti rizik od većeg utjecaja na njihova gospodarstva.
- (10) Pri određivanju količine preporučenog smanjenja potražnje trebalo bi uzeti u obzir količine potražnje za plinom koje bi bile izložene riziku od neisporuke u slučaju potpunog prekida opskrbe ruskim plinom. Količina smanjenja može se raspodijeliti među svim državama članicama na temelju usporedbe s njihovom prosječnom potrošnjom tijekom posljednjih pet godina.
- (11) Kako bi se brzo odgovorilo na posebne izazove trenutnog i očekivanog ozbiljnog produblivanja nestašice plina i izbjeglo narušavanje opskrbe plinom među državama članicama, Komisiju bi trebalo ovlastiti da, nakon savjetovanja s relevantnim skupinama za rizik i Koordinacijskom skupinom za plin uspostavljenom Uredbom (EU) 2017/1938 i uzimajući u obzir sva stajališta država članica u tom kontekstu, proglasi uzbunu na razini Unije u slučaju da se dobrovoljne mjere za smanjenje potražnje pokažu nedostatnima za suzbijanje rizika od ozbiljne nestašice u opskrbi. Tri

⁷ Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010.

ili više nadležnih tijela država članica koje objave uzbunu na razini države trebalo bi imati mogućnost zatražiti od Komisije da proglasi uzbunu na razini Unije.

- (12) Uzbuna na razini Unije trebala bi služiti kao krizna razina specifična za Uniju, što će dovesti do obveznog smanjenja potražnje. Ta uzbuna ne bi trebala imati pravni učinak na nacionalne krizne razine u skladu s člankom 11. stavkom 1. Uredbe (EU) 2017/1938. Dobrovoljne mjere možda neće same po sebi biti dovoljne za osiguravanje sigurnosti opskrbe i funkcioniranja tržišta. Stoga bi trebalo uspostaviti novi instrument kojim bi se uvela mogućnost obveznog smanjenja potražnje za plinom za sve države članice. Taj bi instrument trebao biti u funkciji dovoljno prije jeseni. Nakon što se objavi uzbuna na razini Unije, sve države članice trebale bi biti obvezne smanjiti svoju potrošnju plina u unaprijed utvrđenom razdoblju. Količina potrebnog smanjenja obujma potražnje trebala bi u potpunosti uzeti u obzir dobrovoljno smanjenje potražnje koje je već postignuto tijekom istog razdoblja, kao i obujam potražnje za plinom koji bi mogao biti ugrožen u slučaju potpunog prekida opskrbe ruskim plinom. Količina smanjenja može se raspodijeliti među svim državama članicama na temelju usporedbe s njihovom prosječnom potrošnjom tijekom posljednjih pet godina. Pri određivanju obujma i trajanja izričite obveze smanjenja potražnje trebalo bi uzeti u obzir i razinu punjenja skladišta kako je prijavljena u skladu s člankom 6. točkom (d) podtočkom 1. Uredbe (EU) 2017/1938, razvoj u pogledu diversifikacije izvora plina, uključujući opskrbu ukapljenim prirodnim plinom (UPP) i razvoj zamjenjivosti goriva u Uniji.
- (13) S obzirom na znatne poremećaje na unutarnjem tržištu do kojih će vjerojatno doći ako države članice neusklađeno reagiraju na mogući ili stvarni daljnji poremećaj u opskrbi ruskim plinom, ključno je da sve države članice smanje svoju potražnju za plinom u duhu solidarnosti. Stoga bi sve države članice trebale postići iste dobrovoljne i obvezne ciljeve smanjenja. Iako bi neke države članice mogle biti izložnije učincima poremećaja u opskrbi ruskim plinom, sve će države članice biti negativno pogođene i mogu pridonijeti ograničavanju gospodarske štete takvog poremećaja, bilo oslobađanjem dodatnih količina plina iz plinovoda ili isporukama ukapljenog prirodnog plina koji mogu upotrebljavati države članice sa znatnim deficitom u opskrbi plinom, bilo pozitivnim učinkom na cijene plina koji će vjerojatno imati smanjenje potražnje, bilo izbjegavanjem narušavanja tržišta nekoordiniranim i proturječnim mjerama za smanjenje potražnje. Ova Uredba stoga odražava načelo energetske solidarnosti, koje je Sud nedavno potvrdio kao temeljno načelo prava EU-a⁸.
- (14) Međutim, određene države članice ne mogu osloboditi znatne količine plina iz plinovoda u korist drugih država članica zbog svoje specifične zemljopisne ili fizičke situacije, kao što je slaba ili nepostojeća povezanost s plinovodima drugih država članica. Stoga bi tim državama članicama trebalo omogućiti da zatraže djelomično odstupanje od izričite obveze smanjenja potražnje. Komisija bi pri provjeri uvjeta za primjenu odstupanja trebala uzeti u obzir činjenicu koristi li dotična država članica u potpunosti svoje spojne plinovode i upotrebljava li svoje terminale za UPP kako bi u najvećoj mogućoj mjeri preusmjerila plin u druge države članice, u duhu solidarnosti. Komisija bi isto tako trebala pratiti ukupnu potrošnju plina, kao i upotrebu spojnih plinovoda i terminala za UPP.

⁸ Presuda u predmetu C-848/19 P (Njemačka protiv Poljske).

- (15) Države članice trebale bi moći slobodno odabrati odgovarajuće mjere za postizanje obveznog smanjenja potražnje. Pri utvrđivanju odgovarajućih mjera za smanjenje potražnje i određivanje prioriteta skupina kupaca države članice trebale bi iskoristiti mjere utvrđene u Komunikaciji „Štednja plina za sigurnu zimu” od 20. srpnja 2022. Države članice posebno bi trebale razmotriti gospodarski učinkovite mjere kao što su dražbe ili natječajni programi kojima mogu potaknuti smanjenje potrošnje na gospodarski učinkovit način. Mjere poduzete na nacionalnoj razini mogu uključivati i financijske poticaje ili naknade pogođenim sudionicima na tržištu.
- (16) Sve mjere koje poduzimaju druge države članice kako bi se postiglo obvezno smanjenje potražnje trebale bi biti nužne, jasno definirane, transparentne, proporcionalne, nediskriminirajuće i provjerljive i njima se ne smije neopravdano narušavati tržišno natjecanje ni pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta plina niti ugrožavati sigurnost opskrbe plinom drugih država članica ili Unije. S obzirom na to da netržišne mjere, kao što su one navedene u Prilogu VIII. Uredbi (EU) 2017/1938, mogu biti posebno štetne za sigurnost opskrbe plinom i unutarnje tržište, države članice trebale bi se oslanjati na tržišne mehanizme. Potrebno je smatrati i da je interes zaštićenih kupaca zajamčen neprekinutom opskrbom plinom.
- (17) Kako bi se osigurala koordinirana provedba mjera za smanjenje potražnje, države članice trebale bi uspostaviti redovitu suradnju unutar svake skupine za rizik kako je utvrđeno u Prilogu I. Uredbi (EU) 2017/1938. Države članice mogu se dogovoriti o najprikladnijim mjerama koordinacije u određenoj regiji. Komisija i Koordinacijska skupina za plin trebale bi imati pregled nacionalnih mjera koje provode države članice i razmjenjivati primjere najbolje prakse za koordinaciju mjera unutar skupina za rizik. Države članice trebale bi prema potrebi koordinirati svoje djelovanje i preko drugih tijela, primjerice na sastancima glavnih direktora nacionalnih ministarstava energetike.
- (18) Kako bi se osiguralo da nacionalni interventni planovi odražavaju dobrovoljno ili obvezno smanjenje potražnje utvrđeno u ovoj Uredbi, nadležno tijelo svake države članice trebalo bi poduzeti potrebne korake za ažuriranje nacionalnog interventnog plana do 31. rujna 2022. U ažuriranju nacionalnog interventnog plana trebalo bi navesti kako su primijenjene mjere predložene u Komunikaciji „Štednja plina za sigurnu zimu” od 20. srpnja 2022. S obzirom na kratak rok za ažuriranje, postupci koordinacije u skladu s člankom 8. stavcima od 6. do 11. ne bi se trebali primjenjivati. Međutim, države članice trebale bi se savjetovati s drugim državama članicama o ažuriranju interventnih planova. Komisija bi trebala sazvati Koordinacijsku skupinu za plin, skupine za rizik ili druga relevantna tijela radi rasprave o mogućim pitanjima povezanim s mjerama za smanjenje potražnje.
- (19) Redovito i učinkovito praćenje i izvješćivanje ključni su za procjenu napretka koji su države članice ostvarile u provedbi dobrovoljnih i obveznih mjera za smanjenje potražnje te za mjerenje socijalnog i gospodarskog učinka mjera, kao i učinka na zapošljavanje. Nadležno tijelo svake države članice ili drugi subjekt koji je imenovala država članica trebali bi pratiti ostvareno smanjenje potražnje na svojem državnom području i o rezultatima redovito izvješćivati Komisiju. Koordinacijska skupina za plin trebala bi pomoći Komisiji u praćenju poštovanja obveza smanjenja potražnje.
- (20) Kako bi se spriječila znatna gospodarska šteta za Uniju u cjelini, ključno je da svaka država članica smanji svoju potražnju u fazi uzbunjivanja. Time će se osigurati da bude dovoljno plina za sve, čak i tijekom zime. [Smanjenje potražnje u cijeloj Uniji](#) stoga je izraz načela solidarnosti, utemeljenog u Ugovoru. Ujedno je i opravdano da Komisija strogo nadzire provode li države članice obvezna smanjenja potražnje. Ako

Komisija utvrdi rizik da neka država članica neće moći ispuniti obvezu smanjenja potražnje u skladu s člankom 5., trebala bi imati ovlast zatražiti od te države članice da dostavi plan u kojem se utvrđuju strategija i mjere za učinkovito ispunjavanje obveze smanjenja potražnje. Država članica trebala bi uzeti u obzir sve primjedbe i prijedloge Komisije u vezi s tim planom.

Budući da načelo solidarnosti svakoj državi članici daje pravo na potporu susjednih država članica u određenim okolnostima, države članice koje eventualno zatraže takvu potporu isto bi tako trebale djelovati u duhu solidarnosti kad je riječ o smanjenju vlastite potražnje za plinom. Stoga se države članice moraju pobrinuti da su do trenutka kad zatraže primjenu mjere solidarnosti u skladu s člankom 13. Uredbe (EU) 2017/1938 provele sve odgovarajuće mjere za smanjenje potražnje za plinom. Komisiju bi trebalo ovlastiti da od države članice koja zatraži mjeru solidarnosti zahtijeva da dostavi plan s mjerama za postizanje mogućih daljnjih smanjenja potražnje za plinom. Potrebno je uzeti u obzir sve primjedbe Komisije u vezi s tim planom.

- (21) Komisija bi trebala redovito izvješćivati Europski parlament i Vijeće o provedbi ove Uredbe.
- (22) S obzirom na neposrednu opasnost za sigurnost opskrbe plinom prouzročenu ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu, ova bi Uredba trebala stupiti na snagu dan nakon objave.
- (23) Na temelju dostupnih informacija rizik od ozbiljnog poremećaja u opskrbi Unije plinom vjerojatno će biti prisutan barem sljedeće dvije zimske sezone. Stoga bi ova Uredba trebala vrijediti dvije godine nakon stupanja na snagu. Na kraju prve godine primjene ove Uredbe Komisija bi trebala izvijestiti Vijeće o njezinoj provedbi i, prema potrebi, predložiti produljenje njezine valjanosti.
- (24) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELO JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za suočavanje s ozbiljnim poteškoćama u opskrbi plinom s ciljem zaštite sigurnosti opskrbe plinom u EU-u, u duhu solidarnosti. Te odredbe uključuju bolju koordinaciju, praćenje i izvješćivanje o nacionalnim mjerama za smanjenje potražnje za plinom te mogućnost da Komisija proglašuje uzbunu na razini Unije kao posebnu kriznu razinu, čime se aktivira obveza smanjenja potražnje na razini Unije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „nadležno tijelo” znači nacionalno vladino tijelo ili nacionalno regulatorno tijelo koje je imenovala država članica kako bi se osigurala provedba mjera predviđenih Uredbom (EU) 2017/1938;

2. „uzbuna na razini Unije” znači krizna razina specifična za Uniju koja aktivira obvezno smanjenje potražnje i koja nije povezana ni s jednom od kriznih razina iz članka 11. stavka 1. Uredbe (EU) 2017/1938.

Članak 3.

Dobrovoljno smanjenje potražnje

Države članice čine sve što mogu kako bi u razdoblju od 1. kolovoza 2022. do 31. ožujka 2023. smanjile nacionalnu potrošnju plina za najmanje 15 % u odnosu na prosječnu potrošnju od 1. kolovoza do 31. ožujka tijekom pet godina prije stupanja na snagu ove Uredbe („dobrovoljno smanjenje potražnje”). Članci 6., 7. i 8. primjenjuju se na te dobrovoljne mjere za smanjenje potražnje.

Članak 4.

Komisijino proglašenje uzbune na razini Unije

1. Komisija može proglasiti uzbunu na razini Unije samo ako postoji znatan rizik od ozbiljne nestašice plina ili dođe do iznimno visoke potražnje za plinom, za koju mjere iz članka 3., kako su prijavljene u skladu s člankom 8., nisu dovoljne i koja dovodi do znatnog pogoršanja opskrbe plinom u Uniji, ali pri čemu tržište još uvijek može podnositi taj poremećaj bez potrebe za pribjegavanjem netržišnim mjerama.
2. Komisija može, nakon savjetovanja s relevantnim skupinama za rizik, kako su utvrđene u Prilogu I. Uredbi (EU) 2017/1938, i s Koordinacijskom skupinom za plin te uzimajući u obzir sva stajališta država članica u tom kontekstu, proglasiti uzbunu na razini Unije na vlastitu inicijativu ili na zahtjev najmanje triju nadležnih tijela koja su proglasila uzbunu na nacionalnoj razini u skladu s člankom 11. stavkom 1. Uredbe (EU) 2017/1938 ili na vlastitu inicijativu.
3. Ako Komisija nakon procjene smatra da temeljna osnova za uzbunu na razini Unije više ne opravdava proglašenje uzbune na razini Unije, ona nakon savjetovanja s relevantnim skupinama za rizik, kako su utvrđene u Prilogu I. Uredbi (EU) 2017/1938, i Koordinacijskom skupinom za plin te uzimajući u obzir sva stajališta država članica u tom kontekstu, proglašava prestanak uzbune na razini Unije i obveza u skladu s člankom 5.

Članak 5.

Obvezno smanjenje potražnje u slučaju uzbune na razini Unije

1. Ako Komisija proglasi uzbunu na razini Unije, svaka država članica smanjuje svoju potrošnju prirodnog plina u skladu s metodologijom utvrđenom u stavku 2. („obvezno smanjenje potražnje”).
2. Za potrebe obveznog smanjenja potražnje, sve dok je na snazi uzbuna na razini Unije, ukupna potrošnja prirodnog plina u svakoj državi članici u razdoblju od 1. kolovoza svake godine do 31. ožujka sljedeće godine („razdoblje provedbe”) smanjuje se za najmanje 15 % u usporedbi s prosječnom potrošnjom te države članice u razdoblju od 1. kolovoza do 31. ožujka („razdoblje usporedbe”) tijekom pet uzastopnih godina prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe. Svako dobrovoljno smanjenje potražnje koje države članice ostvare tijekom razdoblja provedbe prije proglašenja uzbune uzima se u obzir za potrebe obveznog smanjenja potražnje.

3. Države članice mogu zatražiti ograničavanje obveznog smanjenja potražnje za najviše 5 %, pod uvjetom da mogu dokazati da zbog nepostojeće ili ograničene povezanosti s plinovodima drugih država članica ne mogu znatno doprinijeti povećanju izravne ili neizravne opskrbe plinom drugih država članica.
4. Države članice koje zatraže odstupanje od obveznog smanjenja potražnje u skladu sa stavkom 3. moraju dostaviti dokaze da se njihovi spojni plinovodi s drugim državama članicama ili njihova domaća infrastruktura za UPP u najvećoj mjeri upotrebljavaju za preusmjerenje plina u druge države članice.
5. Prije donošenja odluke o zahtjevu za ograničenje obveznog smanjenja potražnje Komisija se savjetuje s Koordinacijskom skupinom za plin, skupinama za rizik i, prema potrebi, drugim relevantnim tijelima.
6. Komisija odlučuje o zahtjevu najkasnije u roku od dva mjeseca od primitka svih relevantnih informacija od države članice.
7. Članci 6., 7. i 8. primjenjuju se na obvezne mjere za smanjenje potražnje.

Članak 6.

Mjere za postizanje smanjenja potražnje

1. Države članice mogu slobodno odabrati odgovarajuće mjere za smanjenje potražnje. Te mjere moraju biti jasno definirane, transparentne, proporcionalne, nediskriminirajuće i provjerljive. Pri odabiru mjera države članice uzimaju u obzir načela utvrđena u Uredbi (EU) 2017/1938. Te mjere prije svega:
 - (a) ne smiju neopravdano narušavati tržišno natjecanje ni pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta plina niti ugrožavati sigurnost opskrbe plinom drugih država članica ili Unije;
 - (b) moraju biti tržišno utemeljene;
 - (c) moraju zajamčiti neprekinutu opskrbu plinom zaštićenih kupaca ili drugih skupina kupaca u skladu s člankom 2. stavkom 5. i člankom 7. Uredbe (EU) 2017/1938.
2. Pri poduzimanju mjera za smanjenje potražnje države članice daju prednost mjerama koje utječu na nezaštićene kupce na temelju objektivnih i transparentnih kriterija, pri čemu se uzima u obzir njihova gospodarska važnost, kao i, među ostalim, sljedeći elementi:
 - (a) utjecaj poremećaja na lance opskrbe koji su ključni za društvo;
 - (b) mogući negativni učinci u drugim državama članicama, posebno na lance opskrbe u sektorima na kraju lanca koji su ključni za društvo;
 - (c) potencijalna dugotrajna šteta na industrijskim postrojenjima;
 - (d) mogućnosti smanjenja potrošnje i zamjene proizvoda u Uniji.
3. Pri odlučivanju o mjerama za smanjenje potražnje države članice razmatraju mjere za smanjenje potrošnje plina u sektoru električne energije, mjere za poticanje prelaska na druga goriva u industriji, nacionalne informativne kampanje i ciljane obveze redukcije grijanja i hlađenja te tržišno utemeljene mjere za poticanje prelaska na druga goriva i smanjenje potrošnje u industriji.

Članak 7.

Koordinacija mjera za smanjenje potražnje

1. Kako bi se osigurala odgovarajuća koordinacija dobrovoljnih i obveznih mjera za smanjenje potražnje u skladu s člancima 3. i 5., države članice surađuju unutar svake od relevantnih skupina za rizik.
2. Nadležno tijelo svake države članice ažurira svoj nacionalni interventni plan uspostavljen u skladu s člankom 8. Uredbe (EU) 2017/1938 najkasnije do [31. rujna 2022.] kako bi se odrazilo dobrovoljno smanjenje potražnje. Svaka država članica ujedno prema potrebi ažurira svoj interventni plan u slučaju proglašenja uzbune na razini Unije u skladu s člankom 4. Odredbe članka 8. stavaka od 6. do 10. Uredbe (EU) 2017/1938 ne primjenjuju se na ažuriranja nacionalnih interventnih planova u skladu s ovim stavkom.
3. Države članice savjetuju se s Komisijom i relevantnim skupinama za rizik prije donošenja revidiranih interventnih planova. Komisija može sazivati sastanke Koordinacijske skupine za plin i skupina za rizik, uzimajući u obzir sva stajališta država članica u tom kontekstu, kako bi se raspravljalo o pitanjima povezanim s nacionalnim mjerama za smanjenje potražnje.

Članak 8.

Praćenje i izvršavanje

1. Nadležno tijelo svake države članice prati provedbu mjera za smanjenje potražnje na svojem državnom području. Države članice izvješćuju Komisiju o poduzetim mjerama za smanjenje potražnje i ostvarenom smanjenju potražnje svaka dva mjeseca, a najkasnije do 15. dana sljedećeg mjeseca. Koordinacijska skupina za plin i skupine za rizik pomažu Komisiji u praćenju dobrovoljnog i obveznog smanjenja potražnje.
2. Ako Komisija na temelju prijavljenih podataka o smanjenju potražnje utvrdi rizik da država članica neće moći ispuniti obvezu smanjenja potražnje u skladu s člankom 5., Komisija traži od države članice da dostavi plan u kojem se utvrđuju strategija i mjere za učinkovito ispunjavanje obveze smanjenja potražnje. Komisija i od države članice koja zatraži primjenu mjere solidarnosti u skladu s člankom 13. Uredbe (EU) 2017/1938 zahtijeva da dostavi plan u kojem se utvrđuju strategija i mjere za postizanje mogućih daljnjih smanjenja potražnje za plinom, u skladu s člankom 13. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2017/1938. U oba slučaja Komisija daje mišljenje s primjedbama i prijedlozima o podnesenim planovima koje država članica uzima u obzir i obavješćuje Vijeće o svojem mišljenju.
3. Komisija redovito izvješćuje Europski parlament i Vijeće o provedbi ove Uredbe.

Članak 9.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se tijekom razdoblja od dvije godine od stupanja na snagu.

Komisija najkasnije do 1. kolovoza 2023. provodi preispitivanje ove Uredbe s obzirom na opće stanje opskrbe Unije plinom te Vijeću podnosi izvješće o glavnim nalazima tog

preispitivanja. Komisija može na temelju tog izvješća predložiti produljenje ili skraćivanje valjanosti ove Uredbe.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Vijeće
Predsjednik*